

ราคาน้ำมัน.....ของไทยไม่ได้แพงอยู่คนเดียว

พรายพล คุ้มทรัพย์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

น้ำมันราคาแพงขึ้นทุกวัน ทำอย่างไรจึงจะได้เห็นราคาน้ำมันที่ถูกลงบ้าง? รัฐบาลลดยกภาษีลงบ้างจะช่วยได้ไหม?

ปัญหาน้ำมันแพงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทั่วโลกในเกือบทุกประเทศ เพราะน้ำมันเป็นสินค้าที่ค้าขายกันทั่วไป บางประเทศต้องนำเข้าอย่างประเทศไทย และบางประเทศก็ส่งออก

ผู้ใช้ในทุกประเทศคงจะจ่ายราคาน้ำมันในระดับที่ใกล้เคียงกัน ถ้าไม่มีการแทรกแซงโดยรัฐบาลในรูปของภาษีหรือเงินอุดหนุน

แต่ในความเป็นจริง ประเทศต่างๆ มีราคาขายปลีกน้ำมันที่ไม่เท่ากัน เพราะบางรัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อให้ผู้ใช้น้ำมันได้ซื้อในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดโลก แต่รัฐบาลส่วนใหญ่ในโลกเก็บภาษี จึงทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันสูงกว่าราคาตลาดโลก

ไทยเป็นหนึ่งในกว่า 150 ประเทศที่รัฐบาลเก็บภาษีน้ำมันขายปลีก ผู้ใช้น้ำมันจึงต้องจ่ายในราคาที่แพงกว่าราคานำเข้า ราคาน้ำมันขายปลีกของไทยแพงกว่าในประเทศอื่นเขามากไหม?

ข้อมูลในปี พ.ศ. 2549 สำหรับ 171 ประเทศ ชี้ให้เห็นว่า “ไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีราคาขายปลีกน้ำมันค่อนข้างต่ำ” ถ้าเป็นน้ำมันดีเซล เรามีราคาขายปลีกที่ต่ำเป็นอันดับที่ 45 คือยังมีอีก 126 ประเทศที่ขายปลีกน้ำมันดีเซลในราคาที่แพงกว่าในบ้านเรา ซึ่งในช่วงนั้น ราคาหน้าปั๊มในกรุงเทพฯ อยู่ที่ประมาณลิตรละ 23-24 บาท

ถ้าเป็นน้ำมันเบนซิน เราขายปลีกค่อนข้างต่ำเป็นอันดับที่ 36 คือยังมีอีก 135 ประเทศที่ขายปลีกน้ำมันเบนซินแพงกว่า โดยในปลายปี 2549 ราคาขายปลีกเบนซินธรรมดาของเราในกรุงเทพฯ อยู่ที่ประมาณลิตรละเกือบ 25 บาท

ประเทศที่ขายปลีกน้ำมันในราคาที่ถูกลงกว่าไทยส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ผลิตน้ำมันได้เองและสามารถส่งออกน้ำมันได้มากๆ เช่น ซาอุดีอาระเบีย คูเวต บรูไน และเม็กซิโก หลายประเทศให้เงินอุดหนุนจนราคาขายปลีกต่ำกว่าราคาตลาดโลก (ซาอุฯ ขายน้ำมันเบนซินในราคาที่ถูกลงเหมือนได้เปล่า คือลิตรละ 5 – 6 บาท ในปี 2549)

ส่วนประเทศที่มีราคาขายปลีกแพงกว่าของเรามีตั้งแต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น แคนาดา และออสเตรเลีย ไปจนถึงประเทศกำลังพัฒนาในแอฟริกา อเมริกาใต้ และเอเชีย เช่น บราซิล (ซึ่งใช้แก๊สโซฮอล์เป็นส่วนใหญ่) เปรู กานา แทนซาเนีย เคนยา อินเดีย และลาว ประเทศเหล่านี้เก็บภาษีน้ำมันในอัตราแตกต่างกันไป ที่เด็ดขาดที่สุดเห็นจะเป็นประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งมีข้อตกลงร่วมกันว่าประเทศสมาชิกจะต้องเก็บภาษีอย่างต่ำลิตรละ 0.287 ยูโร (หรือประมาณ 13 บาท) สำหรับเบนซิน และอย่างต่ำลิตรละ 0.245 ยูโร (หรือประมาณ 11 บาท) สำหรับดีเซล ราคาน้ำมันในยุโรปจึงแพงลิบลิ่ว.....ดีเซลในอังกฤษขายลิตรละ 60 บาท ในปี 2549

คงสรุปได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แล้ว รัฐบาลไทยก็ไม่ได้เก็บภาษีน้ำมันในอัตราที่สูงนัก จึงทำให้ราคาขายปลีกของเราอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ

ทำไมต้องเก็บภาษีน้ำมัน? น้ำมันคือสินค้าชนิดหนึ่งซึ่งผู้ใช้ต้องแบกรับภาระภาษีมูลค่าเพิ่มเหมือนกันกับในกรณีสินค้าอื่นๆ เปรียบเสมือนเป็นภาษีที่เก็บจากการบริโภคต่างๆ ไป นอกจากนั้นยังมีการเก็บภาษีเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมไม่ให้มีการใช้มากเกินไปเพราะน้ำมันเป็นสินค้าที่ต้องนำเข้า มีราคาแพงขึ้นเรื่อยๆ และมีปริมาณเหลือในโลกน้อยลง รัฐบาลส่วนใหญ่จึงเก็บภาษีนี้ออกเพื่อให้ใช้อย่างประหยัดและระมัดระวัง นอกจากนั้น การใช้น้ำมันยังก่อให้เกิดมลภาวะเป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และมีส่วนทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ภาษีน้ำมันจึงเป็นการชดเชยความเสียหายนี้ด้วย

หลายประเทศเก็บภาษีน้ำมันเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทดแทนภาษีเงินได้ที่ไม่สามารถเก็บได้ครบถ้วนในทางปฏิบัติ การใช้น้ำมันมักจะมีผลกระทบต่อบริการที่รัฐบาลต้องจัดหาเพื่อให้คนได้ใช้น้ำมัน ที่สำคัญคือความจำเป็นสำหรับรัฐบาลในการสร้างถนนหนทางเพื่อให้ผู้คนได้ใช้รถ (ซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงในการขับเคลื่อน)

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน รัฐบาลเก็บภาษีสามประเภทจากน้ำมัน คือภาษีสรรพสามิต ภาษีเทศบาล และ ภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยเก็บภาษี 2 ประเภทแรกเป็นจำนวนเงินคงที่ต่อลิตร และเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 7 ของราคาขายส่งบวกค่าการตลาด

เมื่อรวมภาษีทั้งสามเข้าด้วยกัน ปรากฏว่าน้ำมันเบนซิน(ที่ไม่ใช่แก๊สโซฮอล์)ถูกเก็บมากที่สุด คือลิตรละกว่า 6 บาทหรือประมาณ 26% ของราคาหน้าโรงกลั่น รองลงไปคือน้ำมันดีเซลซึ่งมีภาษีรวมกันลิตรละประมาณ 4.70 บาทหรือ 16% ของราคาหน้าโรงกลั่น น้ำมันเตาจ่ายภาษีต่ำที่สุดคือลิตรละประมาณ 2.50 บาท

ในปี 2550 คาดว่ารัฐบาลเก็บภาษีทั้งสามประเภทจากผู้ใช้น้ำมันได้รายได้ภาษีประมาณ 135,000 ล้านบาท (ภาษีสรรพสามิต 77,000 ล้านบาท ภาษีเทศบาล 7,700 ล้านบาท และภาษีมูลค่าเพิ่ม 50,000 ล้านบาท) คิดเป็นเกือบ 8% ของยอดรวมภาษีจัดเก็บทั้งหมด

ข้อเสนอให้ลดภาษีน้ำมันดีเซลมีผลกระทบต่อราคาขายปลีกและรายได้ภาษีจากน้ำมัน ถ้าวัดภาษีสรรพสามิต ดีเซลลงลิตรละ 1 บาท ก็จะช่วยให้ราคาขายปลีกดีเซลถูกลงลิตรละ 1.20 บาท (เพราะต้องลดภาษีเทศบาลและ ภาษีมูลค่าเพิ่มไปพร้อมกันด้วย) และทำให้รายได้ภาษียลดลงปีละประมาณ 19,000 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนแล้ว ผลกระทบเหล่านี้มีไม่มาก

จะตอบคำถาม “ควรลดภาษีน้ำมันหรือไม่” อย่างไร จึงขึ้นอยู่กับว่า รัฐบาลจะยังคงยึดหลักการที่ว่า “จำเป็นต้องเก็บภาษีเพื่อกระตุ้นให้ใช้น้ำมันอย่างประหยัดและหันมาใช้พลังงานทดแทนมากขึ้น” หรือไม่

ถ้าเราคิดว่าหลักการดังกล่าวมีความสำคัญในการส่งสัญญาณที่ถูกต้อง และเมื่อคำนึงถึงว่าประเทศไทยก็เก็บภาษีน้ำมันในอัตราที่ค่อนข้างต่ำอยู่แล้วเทียบกับชาวโลกทั้งหลาย ผมคิดว่ายังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะลดภาษีน้ำมัน ในขณะนี้

*****